

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

P.R. 211/02.09.21
CEM

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-6114 din 20.09.2021

La nr. 211 din 02.09.2021

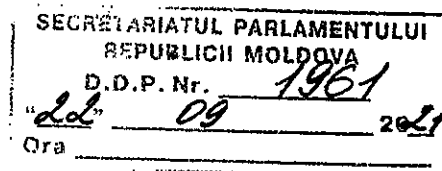
Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege cu privire la modificarea articolului 136 din Codul Educației al Republicii Moldova nr.152 din 17.07.2014.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director adjunct

Vadim COJOCARU

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO21/7414 din 20.09.2021

la proiectul de lege cu privire la modificarea articolului 136 din Codul Educației al Republicii Moldova nr.152 din 17.07.2014

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pentru consultare publică pe pagina web a Parlamentului Republicii Moldova, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul părților interesate. Totuși, nu a fost respectată norma prevăzută la art.8 lit.a) din Legea nr.239/2008, care prevede publicarea anunțului cu privire la inițierea elaborării proiectului de decizie.

Prin urmare, deși rigorile de transparență decizională au fost respectate fragmentar, părțile interesate au avut acces la proiect și materialele aferente acestuia.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative, proiectul are drept scop „sporirea gradului de protecție socială a studenților prin stabilirea unor garanții minimale cu privire la nivelul bursei studentești”.

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea art.136 din Codul educației nr.152/2014 prin includerea unui nou alineat - 2¹, care să stabilească cuantumul minim al bursei studentești la un nivel ce va depăși valoarea minimului de existență pentru anul precedent.

Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesul studenților, beneficiari ai burselor studentești care se vor bucura de majorarea cuantumului bursei acordate.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

În contextul art.30 al Legii nr.100/2017, menționăm că nota informativă nu conține compartimentele necesare și, prin urmare, nu corespunde cerințelor stabilite în anexa nr.1 la Legea prenotată.

Totodată, se constată că în nota informativă sunt specificate condițiile care au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea acestuia, prin urmare argumentarea prezentată se consideră suficient justificată pentru promovarea proiectului.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „*e) fundamentarea economico-financiară”.*

Implementarea în practică a normelor proiectului necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat. În acest sens, potrivit notei informative cheltuielile estimate reprezintă circa 160 milioane de lei per an.

Prin urmare, în corespundere cu prevederile art.131 alin.(4) din Constituție „*Orice propunere legislativă sau amendament care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare*

sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern".

Suplimentar, considerăm argumentarea economico-financiară lacunară, întrucât nu sunt prezentate date analitice/statistice ce ar justifica alocarea sumei de 160 milioane per an, în special în lipsa stabilirii sursei de finanțare, fapt legiferat în art.131 alin.(6) din Constituție, unde se statuează că „Nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare”.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, însă utilizarea sintagmei „burselor studentești” este susceptibilă de crearea confuziilor și interpretărilor eronate vis-a-vis de obiectul majorării, cât și subiectul beneficiar. Analiza detaliată este prezentată la compartimentul III al raportului.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul nu reglementează activitatea agenților publici și/sau a entităților publice. Însă, în mod indirect, se atribuie Guvernului sarcina stabilirii anuale a cuantumului bursei în mărimea ce va depăși valoarea minimului de existență calculat pentru anul precedent.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -	
<p>Articol unic Articolul 136 se completează cu alin. (21) cu următorul cuprins: "(2) Cuantumul minim al <u>bursei studentești</u> se stabilește la un nivel ce va depăși valoarea minimului de existență pentru anul precedent."</p>	
<p>Obiecții: Urmare a examinării textului proiectului se constată utilizarea ambiguă a sintagmei „bursă studentească”, fiind incertă decizia autorului referitor la aplicarea majorării solicitate.</p> <p>Conform Hotărârii Guvernului nr.1009/2006, studenții din învățământul superior, ciclul I, ciclul II, studii integrate, învățământul medical și farmaceutic și elevii din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, profesional tehnic secundar, persoanele care studiază în învățământul postuniversitar - beneficiază de câteva categorii de burse: de merit, de studii, socială, bursa senatului/consiliului profesoral, bursa pe bază de contract. Prin urmare, apar următoarele întrebări: căror tipuri de burse i se vor aplica prevederea examinată; autorul a încorporat în sensul sintagmei „bursă studentească” toate tipurile de burse sau doar bursa de studii, având o aplicare mai largă și criterii accesibile unui număr mai mare de studenți.</p> <p>O altă incertitudine survine în sensul determinării beneficiarului, întrucât, conform sintagmei utilizate în proiect se prezumă majorarea bursei decât pentru studenți, în timp ce Hotărârea de Guvern nr.1009/2006 ce stabilește cuantumul bursei și subiecții cărora le sunt destinate, reglementează dreptul la bursă a elevilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar/postsecundar nonterțiar și profesional tehnic secundar.</p> <p>În consecință, utilizarea termenului „bursei studentești” este pasibilă de interpretare eronată, atât în ce privește obiectul majorării cât și subiectul beneficiar, fapt ce poate crea dificultăți la aplicarea în practică a normei și lezarea dreptului la un comportament echitabil și egal al beneficiarilor de burse.</p>	
<p>Recomandări: Se recomandă revizuirea normei prin stabilirea clară a tipului de burse care urmează a fi majorate, precum și determinarea subiectului beneficiar.</p>	
<p>Factori de risc:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect ● Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive ● Lacună de drept 	<p>Riscuri de corupție:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de un grup de deputați în Parlament, în scopul modificării art.136 din Codul educației nr.152/2014, prin includerea normei ce stabilește majorarea cuantumului burselor acordate studenților la valoarea minimului de existență stabilită pentru anul precedent.

În cadrul procesului de elaborare a proiectului de decizie rigorile Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional au fost respectate, proiectul și nota informativă au fost publicate pe pagina oficială web a Parlamentului, astfel fiind asigurat accesul părților interesate pentru informare și înaintarea recomandărilor.

Notificăm că, implementarea proiectului presupune majorarea cheltuielilor bugetare, prin urmare se impune necesitatea de obținere a avizului pozitiv al Guvernului, în corespundere cu art.131 alin.(4) din Constituție, fapt ce ar garanta oportunitatea și angajamentul Guvernului în identificarea surselor financiare necesare și executarea bugetului de stat în corespundere cu cadrul normativ în vigoare.

Urmare a examinării textului proiectului se relevă utilizarea termenilor susceptibili de crearea confuziilor și interpretărilor eronate vis-a-vis de obiectul majorării, cât și de subiectul beneficiar. În consecință, în scopul prevenirii apariției manifestărilor de corupție la aplicarea în practică a prevederilor proiectului, reieșind din factorii de corupție identificați, considerăm oportună redactarea acestuia în contextul obiecției și recomandării enunțate în prezentul raport de expertiză anticorupție.

20.09.2021

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Daniela Carbuni , Inspector superior

